

הדלקת נרות ת"א
16:14
צאת השבת
17:15

פרשת השבוע

שולחן שבת לפרשת מקץ-חנוכה מאת הרב אילן אלסטר רב בית הספר

 רעיון מהפרשה: פרשת מקץ היא שבת חנוכה, וננסה לעמוד על הקשר בין חנוכה ובין הפרשה. מצות נר חנוכה נועדה לפרסם את נס חנוכה וכמו שכותב הרמב"ם בהלכות מגילה וחנוכה: "התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן מליל חמשה ועשרים בכסלו ימי שמחה והלל ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס". פרסום נס חנוכה הוא פרסום האמונה בה: "על הנסים ... ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. פרסום נס האמונה הוא כנגד מלכות היוונים אשר החשיכו את עיניהם של עם ישראל בגזירה שלהם לכתוב על קרן השור "אין לנו חלק באלוקי ישראל" ח"ו. גם בפרשתנו יש את פרסום האמונה ע"י יוסף הצדיק. בפרשה הקודם אנו קוראים על יוסף שמפרסם את האמונה בבית הסוהר אצל שרי פרעה הכלואים עמו ואומר להם על החלומות: "הלא לא-להים פתגנים ספרו נא לי". בפרשה שלנו יוסף מפרסם את האמונה כנגד פרעה וכל עבדיו: על יכולתו לפתור חלומות הוא אומר: "פלעדי א-להים יענה את שלום פרעה", ועל פתרון החלום שחלם פרעה הוא אומר: "את אשר האלוקים עושה הגיד לפרעה... אשר האלוקים עושה הראה לפרעה... כי נכון הדבר מעם האלוקים, וממהר האלוקים לעשותו". יוסף מצליח לפרסם את האמונה במצרים. פרעה השליט המצרי "ראש הפירמדה", ראש התרבות השלטת האומרת "לי יאורי ואני עשיתי", מי שעשה עצמו אליל מרכין את ראשו בפני יוסף שליחו של מלך מלכי המלכים להציל את מצרים ואומר אל עבדיו: "הנמצא כזה איש אשר רוח א-להים בו?". פרעה חוזר על דבר זה ואומר ליוסף: "אתרי הודיע א-להים אותך את כל זאת אין נבון ונקם פמוך". פרסום האמונה הוא כלפי רשות הרבים של עם ישראל ואף כלפי אומות העולם. במסכת שבת נאמר שמדליקים את נר חנוכה על פתח הבית מבחוץ, אך בשעת הסכנה מדליקים בתוך הבית. הרעיון שיש כאן הוא שהמציאות היותר שלמה ואדאלית היא כאשר אנחנו מפרסמים את האמונה ברשות הרבים "על פתח הבית מבחוץ", אך כל זה נובע מהעוצמה

הפנימית הרוחנית של עם ישראל, והעוצמה הפנימית הרוחנית נובעת מתוך הבית היהודי, וכשיש סכנה רוחנית "חוזרים הביתה" מתחילים לבנות את הבית מבפנים, את הרוח של עם ישראל, ואח"כ אפשר לחזור ולהאיר ברשות הרבים ולאומות העולם כמו יוסף הצדיק. שבת.

שאלת השבוע: בערב שבת אמי מדליקה נר שבת וגם אני מדליקה, ואילו בחנוכה אבי מדליק נרות ואמי לא וגם אני לא מדליקה. ברצוני לשאול מדוע הדבר כך והרי נשים חייבות בנר חנוכה כמו הגברים כי גם הן היו באותו הנס?

תשובה: אם את גרה מחוץ לבית ואת בת אשכנזיה, מדליקה בברכה בבית שבו את גרה, ואם את בת ספרדיה, את מדליקה בלי ברכה כי אבא שלך מוציא אותך ידי חובה בהדלקה בבית הוריך. למרות שנשים חייבות בנר חנוכה, אבא שלך פטורה כי אשתו כגופו, כלומר אבא שלך ואמא שלך זה דבר אחד, ואבא מוציא את אמא ידי חובה. ואם את גרה בבית, אם את ספרדיה אבא מוציא אותך ידי חובה, ואם את אשכנזיה, לפי האשכנזים שכל אחד מבני הבית מדליק כדין מהדרין מן המהדרין, היה מקום שתדליקי בברכה כמו שנוהגים הבנים בבית, אך החתם סופר במסכת שבת כתב שכבר מזמן הגמרא נהגו שבנות לא מברכות, כיון שהיו מדליקים על פתח הבית לא ראוי שאשה תעמוד מחוץ לבית ותדליק בברכה משום "כל כבודה בת מלך פנימה" וזה עדיף מלהיות מהדרין ולכן נשים נשואות ונערות שגרות בבית לא נהגו להדליק ולברך. אך המשנה ברורה כתב בשם שו"ת עולת שמואל שאם נשים רוצות להדליק לברך הן יכולות, כדין מצוות עשה שהזמן גרמא שנשים מברכות. לסיכום: בת אשכנזיה שגרה בבית הוריה לא מברכת ומדליקה, ואם היא רוצה יש לה על מה לסמוך.

שאלות בהלכה ובאמונה ובשאר עניני תורה אפשר לשלוח לכתובת: elster4@gmail.com

סיפור לשבת - ימי החנוכה בשואה

ימי חנוכה התקרבו, החלטתי שיש לחוג חג זה בצורה כלשהיא. צריך לחזק את רוחן של הבנות, כי היינו כבר כולנו עייפות ומיואשות. שבוע לפני חנוכה התחלתי להוציא מפסולת החוטים שקבלנו לניקוי המכונות את חוטי הכותנה, והחבאתי אותם מתחת למזרונים שבמחנה. בת אחת שאלה אותי מה אני עושה, סיפרתי לה על כוונתי. כשביקשתי ממנה לעזור לי להשיג חמישה תפוחי אדמה בלתי מבושלים היא התלהבה מן הרעיון, והצלחנו להשיג את תפוחי האדמה. חתכתי אותם לחצאים וגלפתי בתוכם מקום לשמן. שזרתי את חוטי הכותנה לפתילים והכנסתי אותם לתוך תפוחי האדמה. גנבתי את פחית השמן שבה השתמשתי לשימון המכונה בבית החרושת ויצקתי את השמן לתוך תפוחי האדמה, והנה לפנינו חנוכיה. בליל החנוכה הראשון, הדלקתי את הנר הראשון וברכתי עליו את הברכות, שרנו יחד "מעוז צור", ונזכרנו כיצד חגגנו את החג בבית. מאחר וראיתי את השפעתו הטובה של הערב על חברותי השתכנעתי שעשיתי דבר נכון והחלטתי להמשיך.

ארבעה לילות הכל עבר כשורה, בלילה החמישי נכשלנו. משום מה אחרנו בהדלקת הנרות, אשר עוד דלקו בשעת השריקה לכיבוי האורות. בן רגע כבתה התאורה ובחושך שהשתרר הסגירו אותנו נקודות האור שבקעו מהחדר שלנו. השומרת של השער רצה אל מקום האור, בהיותה בטוחה כי אנחנו מאותתות לאווירונאי האויב שלעיתים "ביקרו" כאן בלילות, פרצה את הדלת ונדהמה מן המחזה שנגלה לעיניה, חדר מסודר, כל בחורה יושבת על מיטתה וכולן שרות בצוותא. צעקתי בגרמנית "הקשב", אבל הדם קפא בי.

במשך שניות אחדות ראיתי בעיני רוחי את העונש הצפוי , עשרים וארבעה ראשים גזוזים מחדש , וגרוע מזה עשרים וארבע זוגות עינים מאשימות .
לקול שאגתה של השומרת "מה קורה פה" ? התאוששתי ועניתי גברת מפקחת , השבוע יש לנו חג לזכר המכבים כאשר יהודים מועטים ניצחו אויבים מרובים . לא חשבתי באותו רגע מה אמרתי לה , גם לא שאפתי להיראות כגיבורה אבל נאלצתי להשיב כי השאלה הופנתה אלי. כנראה דיבר ממני איזה דיבוק , כי לא התכוותי כלל להתגונן . כולנו "חזרנו אל עצמנו" כשהמפקחת עזבה את החדר , מבלי להוסיף מלה.
והנה קרה דבר שלא ייאמן – נענשנו ! להיפך , אותה מפקחת ס"ס , שהיתה מחלקת גם תוספת אוכל לבחורות שסחבו את חבית האוכל , קראה לי ובזמן שהוסיפה לי מן הדייסה , חשבתי על אותו ליל חנוכה , ושוכנעתי מחדש שאכן כדאי היה הדבר .